

Al la Redaktisto de SCIENCA REVUO.

PRI DECIMALA KLASADO.

Kun granda intereso mi legis la artikolon de S-ro Haferkorn pri la Decimala Klasado. Eble vi permesos kelkajn rimarkojn pri tiu temo.

I. Lingvaj demandoj.

(a) Pri la termino *Dekuma Klasado*. Prefere mi dirus *decimala* (internacia), ol *dekuma*; ĉar ne temas ĉi tie pri *dekuma* (podeka) numeradsistemo, sed pri la fakto, ke ĉiu nombro estas *decimala* subdivido de unuo nenomita.

(b) Jam longe uzado ŝanceliĝis inter *klasi*, *klasifi*, *klasigi*, *enklasigi*, *klasifiki* (oficiala), kaj eĉ *klasifikaci* (nepre ne!). Mi emas preferi *klasifi* (kp. *edifi*, *kvalifi*, *modifi*, *ratifi*, *rektifi*, *signifi*, *specifi*), sed ne volas ĝin altrudi. La vera demando estas, ĉu efektive valoras distingi inter *klasi* (*A. to class*) kaj *klasifi* (*A. to classify*)? Se jes, mi dirus *klasifi*, *klasifita*, *klasif(ad)o*. Se ne, mi dirus (kun Haferkorn) *klasi*, *klasita*, *klasado*. La formo *klasifiki* ŝajnas peza, kaj ne bone elektita: Angle oni diras *classified* (*klasifita*), ne *classified* (*klasifikita*).

Pri la „Aldonaj Nombroj” por komunaj subdividoj. Ĉu estas preferinde paroli pri tabeloj (signoj, nombroj) *Aldonaj*, *Komplementaj*, *Helpaj*, aŭ *Kromaj* (*A. auxiliary*, *F. complémentaires*)? Eble estas ĉikane rimarki, ke nur unu el la „aldonaj” signoj (+) estas signo de Aldono!

II. Tri formoj de decimala klasifado.

1. **DK.** *Decimal Classification* La originala sistemo de Dewey (1876), daŭre ellaborita kaj pligrandigita ĝis la 14-a eldono (1947, 1927pp). Oni povas ĝin nomi la Ortodoksa DK. Ĝi estas la plej uzata, la plej stabila, kaj la plej taŭga por ordinara biblioteko (kiu bezonas nombrojn mallongajn).

2. **IIB.** *Classification Decimale* (Internacia Bibliografia Instituto (1927), en kvar volumoj grandformataj (2153pp). Ĝi tre pligrandigis DKon, celante multe pli detalan klasifadon por bezonoj de specialistoj kaj fakuloj. Ĝi ankaŭ enkondukis kelke da ŝanĝoj — plibonigoj, kiuj tamen konflikta kun DK.

IIB enkondukis ankaŭ la „Aldonajn nombrojn” de loko, formo..... DK agnoskas tiujn nombrojn, sed ne uzas ilin, ĉar ili estas tro precizaj por ordinara biblioteka uzado. Tamen iugrade kaj neregule ili jam troviĝas en DK implicate; sed en IIB ili trovas uzon regulan, detalan, kaj universalan. Komparu, ekzemple,

DK	IIB	
423	42-3	Angla lingvo — vortaro
821	82-1	Angla literaturo — poezio
780.6	78(06)	Muziko — Societo pri
942	9(42)	Historio — de Anglujo
914.2	91(42)	Geografio — de Anglujo

3. **UDK.** *Universala Decimale Klasifado* (Internacia Federacio de Dokumentado). Tio estas plibonigo de IIB, ankoraŭ multe pli plena. *British Standards Institution* nun eldonas ĝin en Angla lingvo, sed ĝis nun aperis nur parto. Mi kredas, ke ĝi eldoniĝ-as aŭ -is ankaŭ alilingve; sed pri tio mi havas nenian informon.¹⁾ Kredeble, en la fino, iu formo de UDK anstataŭos IIB.

Por kiom eble eviti konflikton kun DK, UDK siavice modifis IIB. Iufoje, tamen, ĝi uzas tiucele nombrojn tute novajn kaj neoportune longajn. Tiu procedo estas tre dubinda; cetere, ĝi ne evitas konflikton. Ekz., ĉe 58 (Botaniko) IIB tute renversis la ordon de DK (senduba plibonigo). Nu, UDK konservas la IIB-ordon, tamen metas la tuton de botaniko ĉe 582.1/582.9 (anst. ĉe 581/589). T.e., al ĉiu botanika numero ĝi aldonas senutilan trian ciferon 2 — denova ŝanĝo, pezigo netolerebla kaj nepre rifuzenda, kiu ankaŭ konflikta kun DK.

Cetere, UDK mem faris pluajn ŝanĝojn. Ekz., lingvoj Latina, Greka, Slavaj, Baltaj, k.a., ricevas en UDK nombrojn tute novajn. Plibonigo: tamen denove ŝanĝo kiu naskos novajn konfliktojn, kaj pri kies ĝenerala adopto oni povas dubi.

Resume: Ĉiu el la tri: DK, IIB, UDK, estas bona kaj uzinda. Esence ili estas samaj; tamen laŭ detaloj diferencas.

III. Nombroj uzitaj en „Scienca Revuo”.

Evidente S. R. uzas la sistemon UDK. Verŝajne, tamen, ne la Anglan eldonon (ankoraŭ nefinitan), sed supozeble tekston alilingvan.

Al mi ŝajnas, ke kelkaj nombroj uzitaj en S. R. estas nenecese kaj eĉ timige longaj. Ekz., al *Scienca Revuo* oni donis la nombron UDK 001(05)=089.2(100)SR, kio signifas *Metodologio — gazeto — en lingvo Esperanto — universala — SR*. Mi preferu lokus ĝin ĉe 5 *Scienca*, ol ĉe 001 *Metodologio*. Kaj kelkaj el la aliaj indikoj ŝajnas vere nebezonataj. En la praktiko sufiĉus nomi ĝin (Laŭ DK kaj IIB) simple 5(05) SR. Simile, anstataŭ meti ISAE ĉe 061.22, mi metus ĝin preferu (denove laŭ DK kaj IIB) ĉe 5(06).

¹⁾ Germana eldono grandparte aperis. Nova franclingva eldono komencis aperi. (Noto de la Redaktoro).

IV. Esperant(ologi)a klasifado. (Klasifo pri Esperanta lingvo kaj movado).

1. **EKS(ebert)**. En 1910 Gen. Sebert (Esp. Centra Oficejo, Parizo), eldonis *Modela Klasifiko de Esperantaj Bibliotekoj*, kaj uzis ĝin en *Oficiala Gazeto* kaj en duvoluma *Bibliografio de Esperanto* (1912-4). Li sekvis IIB, sed adaptis ĝin por bezonoj Esperantaj. Ekzemple, li uzis 41 *Internacia Lingvo*, 412 *Esperanto*, (kaj laŭe 81 *Literaturo Internacilingva*, 812 *Literaturo Esperanta*). Kaj li metis *Usonan Literaturon* ĉe 82 (anst. 81), kaj *Komparan Filologion* ĉe 4—1 (anst. 41). Tio, cetere, reguligis la klasojn 4 kaj 8, antaŭe neregulajn.

2. **EKB(utler)**. Multajn jarojn mi provis uzi la sistemon de Sebert. Mi akceptis liajn modifojn, sed mi trovis la sistemon tro komplikita kaj tamen tute nesufiĉa. Dum 35 jaroj mi grade ellaboris adapton pli praktikan, kaj laŭ ĝi katalogis eble 30,000 erojn en la Biblioteko de la Brita Esperantista Asocio. Ekz., ĉe EKS la *Enciklopedia Vortaro* de Wüster ricevas la nombron 412-3(031), „1923”x12-3x; sed ĉe EKB nur E 33 S3, kio vere sufiĉas. Ĉar EKB estas nun en presado, kaj aperos nur post kelke da monatoj, oni nun ne povas ĝin prijuĝi. Mi notos tamen, ke (a) ĉar pri Esperantaj temoj EKB uzas la literon E, ĝi malmulte konflikte kun DK, IIB, aŭ UDK, kaj (b) ke uzante unu-du aliajn literojn kiel montrite oni povas tute eviti ian ajn konflikton. (c) Laŭ EKB (kaj Sebert) la nombro por Esperanto estas =12 (eĉ =1 sufiĉas), anst. =089.2.

Skribante ĉi tion, mi tute ne celas kritiki la artikolon de Haferkorn, sed nur aldoni informojn kaj ideojn por pripenso. Mi bone scias, ke ĉe sistemo universale uzata, oni bezonas unuecon. Kaj aludante mian propran Esperantan Klasifon, ankoraŭ en la preso, mi tion faris ne por ĝin reklami, sed nur ĉar tio rilatas la temon.

M. C. BUTLER.

Respondo de la Redaktoro kaj kelkaj korektendaĵoj.

Mi konsentas kun s-ro Butler ke la nombro 001 ne estas tute ĝusta, sed laŭ mi 5, simbolo por matematiko kaj natursciencoj puraj eĉ malpli taŭgas. Ĝusta sed maloportuna indiko estus $0/6 + 9$.

Bonvolu ŝanĝi en la No. 1, sur paĝoj 5, 21, kaj 29 la nombron 413.164 signifantan faka(j)n vortaro(j)n, al 001.4 kiu signifas (fakan) terminologion (komparu paĝojn 73 kaj 74).

No. 1, p. 31, l. 16 de malsupre — $a_{(j)}$ devas esti $a_{i(j)}$

1. 9 de malsupre — $2^n n - 1/2$ devas esti $2^n (n - 1)/2$

No. 2. En parto de la eldono malaperis sur la unua paĝo en la dekstra, supra angulo la paĝonumero: 41, kaj difektiĝis la lasta parto de la UDK nombro: (100).

L. Oterma: „5-decimalaj valoroj de $x - \sin x$, $\sin x$, $\cos x$, $\operatorname{tg} x$ kun x en radianoj”, Helsinko 1948, eldonaĵo de la Astronomia Observatorio de Universitato de Turku. Formato 158×241 mm², 9 paĝoj; broŝurita. Prezo ne indikita.

La verko donas la valorojn de $x - \sin x$ por valoroj de x de 0 ĝis 0,50, kaj ankaŭ por valoroj de $\sin x$ de 0 ĝis 0,50. Krome ĝi donas la valorojn de $\sin x$, $\cos x$, kaj $\operatorname{tg} x$ por valoroj de x de 0 ĝis 1. La intervaloj inter la sinsekvaj valoroj de la argumento (se vi permesas al mi uzi ĉi tiun terminon ne tute korekte) ĉie estas 0,001. Laŭdon al la eldoninto pro la internacilingva titolo de verketo kun internacilingva (ĉar cifera) enhavo por diversnaciaj uzantoj.

W. P. R.

001.4 : 546/547

Proponoj por kemia nomenklaturado esperanta.

Du esperantistaj kemiistoj publikigis nomenklaturproponojn:

I. Miroslav Zikmund: „*Návrh na zmenu chemickéj nomenklatury anorganických slúčenin v esperante*” aperinta en „*Chemické zvesti*” 2 (1948) 279—288.

II. Curt Dellian: *Racia kaj Internacia Kemia Nomenklaturado* (Kritikaj studoj pri la sistematiko kaj logiko de la kemia nomenklaturado); ĝi aperis kiel multobligita broŝuro, evidente kiel kajero de Scienca Rondo (1948). Prezo: 2 respondkuponoj.

La unua artikolo traktas nur la neorganikan nomenklaturon, la dua tiel la neorganikan, kiel la organikan.

Sinĵoro Zikmund (kiu evidente ne apartenas al la jam spertaj samideanoj) proponas ok sufiksojn por montri la valencecojn de la elementoj:

1. -aka, 2. -oka, 3. -ika, 4. -eka, 5: -anka, 6: -onka, 7: -inka, 8. -enka. La uzo de ĉi tiuj sufiksoj estas deviga. Jen kelkaj ekzemploj de la Zikmunda nomenklaturado: BaO *barioka oksido*; BaO₂ *peroksido de bario*; HNO₃ *nitrogenanka acido*; NaOH *natriaka hidroksido*; CaCO₃ *kalioka karboneko*; KAl(SO₄)₂ *kaliakaaluminika sulfonko*; NaH *natriaka hidrido*; H₂S *sulfoka hidrido*; NH₃ *nitrogenika hidrido*; akva solvaĵo de HCl *klorakhidrida acido*. La stranga konsekvenco estas ke senhidrogenaj substancoj kiel NaCl, PbS kaj BN nomiĝus respektive: *natriaka klorakhidrido*, *plumboka sulfokhidrido*, kaj *borika nitrogenikhidrido!!*

H₃PO₄ *trihidrogenofosfanka acido*; H₄P₂O₇ *tetrahidrogenodifosfanka acido* Na₂HPO₄ *dinatriaka hidrogenofosfanko*; Bi(OH)₂NO₃ *bismutika dihidroksinitrogenanko*; POCl₃ *fosfanka oksiklorakhidrido*; SO₂Cl₂ *sulfonka dioksiklorakhidrido*; H₂SO₅ *peroksisulfonka acido*; ClSO₃H *kloro-*